

๒๗๘

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๔๙๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๕

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ
ขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้ง
ต่อไปนี้

ป.ก. น.
พ.ศ. ๒๕๑๑

๒๗๕

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติ^{๕๔}นี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหกลสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๑ ผู้ใดกระทำการอย่างใด ๆ ดังกล่าวต่อไปนี้ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

(๑) ขัดขืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลตามมาตรการก่อนอันว่าด้วยการรักษาความเรียบร้อย หรือประพฤติดนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล

~~แก้ไขเพิ่มเติมโดย~~ พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ๔ (๔.๒๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

* (๒) เมื่อได้มีคำขอและได้รับอนุญาตจากศาลให้ฟ้องหรือสู่คดีอย่างคนอนาถแล้ว ปรากฏว่าได้นำคดีนั้นขึ้นสู่ศาลโดยคนรู้อยู่แล้วว่าไม่มีมูล หรือได้สาบานตัวให้ถ้อยคำตามมาตรา ๔๕๖ ว่าตนไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเสียค่าฤชาธรรมเนียมได้ ซึ่งเป็นความเท็จ

๒๘๐

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

(๓) เมื่อรู้ว่าจะมีการส่งคำคู่ความหรือส่งเอกสารอื่นๆ ถึงตน แล้วจงใจไปเสียให้พ้น หรือหาทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับ คำคู่ความหรือเอกสารนั้นโดยสถานอื่น

(๔) ตรวจเอกสารทั้งหมด หรือฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่ง อยู่ในสำนวนความ หรือคัดเอาสำเนาเอกสารเหล่านั้นไป โดย ผ่าฝืนคําสั่งของอธิบดี มาตรา ๕๔

(๕) ขัดขืนไม่มาศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งตามมาตรา ๑๕ หรือมีหมายเรียกตามมาตรา ๒๗๗”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๐ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๐ คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือผู้แทนโดย ชอบธรรมในกรณีที่ถูกความเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้แทน ในกรณีที่คู่ความเป็นนิติบุคคล จะว่าความด้วยตนเองและ ดำเนินกระบวนการพิจารณาทางป่วงตามที่เห็นสมควร เพื่อประ โยชน์ของตน หรือจะตั้งแต่งทนายความคนเดียวหรือหลาย คนให้ว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนตนก็ได้

ถ้าคู่ความ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทน ดังที่ได้ กล่าวมาแล้ว ทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้แทนตน

๒๘๑

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ในคดี ผู้รับมอบอำนาจเช่นนั้นจะว่าความอย่างทนายความ
ไม่ได้ แต่ย่อมตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๘ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.(ตรา)พ.ศ. ๒๕๖๕

* มาตรา ๘๘ เมื่อคู่ความฝ่ายใดมีความจำเป็นที่จะอ้างอิง
เอกสารฉบับใด หรือคำเบิกความของพยานคนใด หรือมีความ
จำเป็นที่จะให้ศาลตรวจสอบบุคคล วัตถุ สถานที่ หรืออ้างอิง
ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้ง เพื่อเป็นพยานหลักฐาน
สนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตน ให้ยื่นบัญชีแสดง
เอกสาร หรือสภาพของเอกสาร ที่จะอ้าง และบัญชีรายชื่อ ที่
อยู่ ของบุคคลซึ่งคู่ความฝ่ายนั้นระบุอ้างเป็นพยานหรือคำขอ
ให้ศาลไปตรวจ หรือขอให้ตั้งผู้เชี่ยวชาญ แล้วแต่กรณี ต่อ
ศาลก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าสามวัน แต่การอ้างอิงบท
บัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ให้ถือว่าเป็นการอ้างอิงเอกสารตาม
ความหมายแห่งมาตรานี้ และไม่จำเป็นต้องกล่าวไว้ในบัญชีเช่น
ว่านี้โดยเฉพาะ

ถ้าคู่ความ ฝ่ายใด มีความ จำเป็น จะอ้าง เอกสาร หรือระบุ
พยานเพิ่มเติม หรือถ้าตนยังมีได้ยื่นคำขอให้ศาลทำการ

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ตรวจบุคคล วัตถุ สถานที่ หรือยังมีได้ขอให้ศาลสืบความเห็น
ผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งในปัญหาข้อใด และมีความจำเป็นที่จะขอ
ให้ตรวจหรือสืบความเห็นเช่นนั้น คู่ความฝ่ายนั้นชอบที่
จะยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมแสดงเอกสารเช่นนั้น หรือ
ขอและทูลอยู่ของพยานบุคคล หรือยื่นคำขอให้มีการตรวจ
หรือสืบความเห็นผู้เชี่ยวชาญ แล้วแต่กรณี คือศาลได้ก่อนที่
ได้เสร็จการสืบพยานหลักฐานของคู่ความฝ่ายซึ่งมีหน้าที่นำสืบ
ก่อน

ถ้าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสองวรรคก่อนได้สิ้นสุดลง
แล้ว คู่ความฝ่ายใดมีเหตุอันสมควรแสดงว่าตนไม่สามารถ
ทราบได้ว่าต้องนำพยานหลักฐานบางอย่างมาสืบเพื่อประโยชน์
ของตนหรือไม่ทราบว่าพยานหลักฐานบางอย่างได้มีอยู่ หรือ
มีเหตุอันสมควรอื่นใด คู่ความฝ่ายนั้นชอบที่จะยื่นคำร้องต่อ
ศาลไม่ว่าเวลาใด ๆ ก่อนพิพากษาคดี ขออนุญาตอ้างพยาน
หลักฐานเช่นนั้น ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อให้การวินิจฉัยขาด
ข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม จำเป็นจะต้อง
สืบพยานเช่นนั้น ก็ให้ศาลอนุญาตตามคำขอ

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑๙ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

๒๘๓

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

“มาตรา ๑๑๗ คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานชอบที่จะตั้งข้อซักถามพยานได้ในทันทีที่พยานได้สาบานตนและแสดงตนตามมาตรา ๑๑๒ และ ๑๑๖ แล้ว หรือถ้าศาลเป็นผู้ซักถามพยานก่อน ก็ให้คู่ความซักถามได้ต่อเมื่อศาลได้ซักถามเสร็จแล้ว

เมื่อคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานได้ซักถามพยานเสร็จแล้ว คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งชอบที่จะถามค้านพยานนั้นได้

เมื่อได้ถามค้านพยานเสร็จแล้ว คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานชอบที่จะถามตั้งได้

เมื่อได้ถามตั้งพยานเสร็จแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดซักถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล ถ้าคู่ความฝ่ายใดได้รับอนุญาตให้ถามพยานได้ดังกล่าวแล้ว คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งย่อมถามค้านพยานได้อีกในข้อที่เกี่ยวกับคำถามนั้น

คู่ความที่ระบุพยานคนใดไว้ จะไม่คิดใจสืบพยานคนนั้นก็ได้ ในเมื่อพยานคนนั้นยังมิได้เบิกความตามข้อถามของศาล หรือของคู่ความฝ่ายที่อ้าง แต่ถ้าพยานได้เริ่มเบิกความแล้ว พยานอาจถูกถามค้านหรือถามตั้งได้

ถ้าพยานเบิกความเป็นปรักภัยแก่คู่ความฝ่ายที่อ้างคนมา คู่ความฝ่ายนั้น อาจขอ อนุญาต ต่อศาล เพื่อซักถาม พยาน นั้น เสมือนหนึ่งพยานนั้นเป็นพยานซึ่งคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอ้างมา

๒๘๔

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

การชักถามพยานที่ดี การชักค้านพยานที่ดี การถามถึงพยานที่ดี ถ้าคู่ความคนใดได้ตั้งทนายความไว้หลายคน ให้ทนายความคนเดียวเป็นผู้ถาม เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรเป็นอย่างอื่น”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๓ ถ้าต้นฉบับเอกสาร ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งอ้างอิง เป็น พยาน หลักฐาน นั้น อยู่ใน ความครอบครอง ของ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง คู่ความฝ่ายที่อ้างจะยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ต่อศาล ขอให้ ส่ง คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ส่งต้นฉบับเอกสาร แทนการที่ตนจะต้องส่งสำเนาเอกสารนั้นก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าเอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานสำคัญ และคำร่อนั้นฟังได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ คู่ความ อีกฝ่ายหนึ่งยื่นต้นฉบับ เอกสาร ต่อศาล ภายในเวลาอันสมควรแล้วแต่ศาลจะกำหนด ถ้าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง มีต้นฉบับ เอกสารอยู่ใน ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเช่นนั้น ให้ถือว่าข้อเท็จจริงแห่งข้ออ้างที่คู่ขอจะต้องนำสืบโดยเอกสารนั้น คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ยอมรับแล้ว

ถ้า ต้นฉบับ เอกสาร อยู่ในความ ครอบครอง ของบุคคลภายนอก หรือในครอบครองของทางราชการ หรือของเจ้า-

๒๘๕

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

หน้าที่ซึ่งคู่ความ ที่อ้างไม่อาจ ร้องขอโดยตรงให้ส่ง เอกสารนั้น มาได้ ให้นำบทบัญญัติในวรรคก่อนว่าด้วยการที่ คู่ความ ฝ่ายที่ อ้างเอกสารนั้นคำขอ และการที่ศาลมีคำสั่งมาใช้บังคับโดย อนุโลม แต่ทั้งนี้ฝ่ายที่อ้างต้องส่งคำสั่งศาล แก่ผู้ครอบครอง เอกสารนั้นล่วงหน้าอย่างน้อยเจ็ดวัน ถ้าไม่ได้เอกสารนั้นมา สืบตามกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควร ก็ให้ศาลสืบพยานต่อไป ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓ (๒) ”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๕ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ มาตรา ๑๓๕ ในคดีที่ เรียกร้องให้ ชำระหนี้ เป็นเงิน หรือมีการเรียกร้องให้ชำระหนี้เป็นเงินรวมอยู่ด้วย ไม่ว่าเวลา ใดๆ ก่อนมีคำพิพากษา จำเลยจะนำเงินมาวางศาลเต็มจำนวน ที่เรียกร้อง หรือแต่บางส่วน หรือตามจำนวนเท่าที่ตนคิดว่า พอแก่จำนวนที่โจทก์มีสิทธิเรียกร้องก็ได้ ทั้งนี้ โดยยอมรับ ผิดหรือไม่ยอมรับผิดก็ได้ ”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ มาตรา ๑๓๖ ในกรณีที่จำเลยวางเงินต่อศาลโดยยอม รับผิด ถ้าโจทก์พอใจยอมรับเงินที่จำเลยวางโดยไม่คิดใจเรียก-

๒๘๖

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

ร้องมากกว่านั้น และคดีไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปอีก ให้ศาลพิพากษาคดีไปตามนั้น คำพิพากษานั้นเป็นที่สุด แต่ถ้าโจทก์ไม่พอใจในจำนวนเงินที่จำเลยวาง และยังคงคิดใจที่จะดำเนินคดีเพื่อให้จำเลยต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินตามที่เรียกร้องต่อไปอีก จำเลยมีสิทธิถอนเงินที่วางไว้นั้นได้ โดยให้ถือเสมือนว่ามีได้มีการวางเงิน หรือจำเลยจะยอมให้โจทก์รับเงินนั้นไปก็ได้ ในกรณีหลังนี้ โจทก์จะรับเงินไปหรือไม่ก็ตาม จำเลยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่วาง แม้ว่าจำเลยมีความรับผิดชอบตามกฎหมายจะต้องเสีย ทั้งนี้ นับแต่วันที่จำเลยยอมให้โจทก์รับเงินไป

ในกรณีที่จำเลยวางเงินต่อศาลโดยไม่ยอมรับผิดชอบ จำเลยจะรับเงินนั้นคืนไป ก่อนที่มี คำพิพากษาว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบไม่ได้ การวางเงินเช่นว่านี้ ไม่เป็นเหตุระงับการเสียดอกเบี้ย หากจำเลยมีความรับผิดชอบตามกฎหมายจะต้องเสีย "

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

๒๘๗

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๕

“มาตรา ๑๔๐ การ ทำ คำพิพากษา หรือคำสั่ง ของศาล ให้ดำเนินตามข้อบังคับต่อไปนี้

(๑) ศาลจะต้องประกอบครบถ้วนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยเขตอำนาจศาล และอำนาจผู้พิพากษา

แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.(ฉ. 13) พ.ศ. 2535 (๒) ภายใต้บังคับบทบัญญัติ มาตรา ๑๓ ถ้าคำ-

พิพากษาหรือคำสั่ง จะต้องทำโดยผู้พิพากษาหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับ ตามความเห็น ของฝ่ายข้างมาก จำนวนผู้พิพากษาฝ่ายข้างมากนั้น ในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ต้องไม่น้อยกว่าสองคน และในศาลฎีกาไม่น้อยกว่าสามคน ในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ถ้าผู้พิพากษาคณะใดมีความเห็นแย้ง ก็ให้ผู้พิพากษาคณะนั้นเขียนใจความแห่งความเห็นแย้งของตนลงไว้ในส่วนวน และจะแสดงเหตุผลแห่งข้อแย้งไว้ด้วยก็ได้

* ในศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี เห็นสมควร จะให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดในคดีเรื่องใด โดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๓ ที่ประชุมใหญ่นั้น สำหรับศาลอุทธรณ์ให้ประกอบด้วย อย่างน้อยผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ

๒๘๘

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน สำหรับสภาผู้แทนราษฎรให้ประกอบด้วยผู้พิพากษา
ทุกคนซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้
พิพากษาแห่งศาลนั้น และให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี หรือผู้ทำการแทน เป็น
ประธาน

คำวินิจฉัย ของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไป ตามเสียงข้าง
มาก และถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานแห่งที่ประชุม
ออกเสียงเพิ่มจนออกเสียงหนึ่งเป็นเสียงขาด

ในคดีซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้วินิจฉัยปัญหา แล้ว คำ
พิพากษาหรือคำสั่งต้องเป็นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่
และ ต้อง ระบุมไว้ด้วย ว่า ปัญหาข้อใดได้วินิจฉัยโดย ที่ประชุม
ใหญ่ ผู้พิพากษาที่เข้าประชุมแม้มิใช่เป็นผู้หนึ่งพิจารณา ก็ให้มี
อำนาจพิพากษาหรือทำคำสั่งในคดีนั้นได้ และเฉพาะในศาล
อุทธรณ์ให้ทำความเห็นแย้งได้ด้วย

(๓) การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้อ่านข้อความ
ทั้งหมดในศาลโดยเปิดเผย ตามเวลาที่กำหนดไว้ในประมวล
กฎหมายนี้ ต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลจดลงไว้ใน คำพิพากษา หรือ คำสั่ง

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

หรือในรายงานซึ่งการอ่านนั้น และให้คู่ความที่มาศาลลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ถ้าคู่ความไม่มาศาล ศาลจะส่งการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ศาลจดแจ้งไว้ในรายงาน และให้ถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้อ่านตามกฎหมายแล้ว

เมื่อศาลที่พิพากษาคดี หรือที่ได้รับคำสั่งจากศาลสูงให้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งตามบทบัญญัติในมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าวันนั้นเป็นวันที่พิพากษาหรือมีคำสั่งคดีนั้น”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕ ถ้าคู่ความคนหนึ่งอ้างว่าเป็นคนยากจน ไม่สามารถเสียค่าธรรมเนียมศาล ในศาลชั้นต้น หรือชั้นอุทธรณ์ หรือชั้นฎีกา เมื่อศาลได้ไต่สวนเป็นที่เชื่อได้ว่า คู่ความนั้นเป็นคนยากจนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียม ก็ให้ศาลอนุญาตให้คู่ความนั้นฟ้อง หรือต่อสู้คดีอย่างคนจนก็ได้ แต่การขอเช่นนั้น ถ้าผู้ขอเป็นโจทก์ ผู้ขอจะต้องแสดงให้เป็นที่พอใจศาลด้วยว่าคดีของตนมีมูลที่จะฟ้องร้อง หรือใน

๒๕๐

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

กรณีอุทธรณ์ หรือฎีกา ศาลเห็นว่า มีเหตุผล อันสมควร ที่จะ
อุทธรณ์หรือฎีกา แล้วแต่กรณี

เมื่อ คู่ความ คนใดได้รับ อนุญาตให้ ฟ้อง หรือ ต่อสู้ คดี
อย่างคนอนาถาแล้ว ยื่นคำขอว่าความอย่างคนอนาถาในชั้น
อุทธรณ์หรือฎีกา แล้วแต่กรณีต่อมา ให้ถือว่าคู่ความนั้นยัง
เป็นคนยากจนอยู่ เว้นแต่จะปรากฏต่อศาลเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๖ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๖ ผู้ใด มีความจำนง จะ ฟ้อง หรือ ต่อสู้ คดี
อย่างคนอนาถา ให้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้น
ที่จะฟ้องหรือได้ฟ้องคดีไว้แล้ว พร้อมกับคำฟ้อง คำฟ้อง
อุทธรณ์ คำฟ้องฎีกา คำร้องสอด หรือคำให้การ แล้วแต่
กรณี และสาบานตัวให้คำชั่งใจว่า ตนไม่มีทรัพย์สินพอจะ
เสียค่าธรรมเนียมศาล ถ้าบุคคลนั้นตกเป็นคนยากจนลงภาย
หลัง จะยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก็ได้

แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.(ฉ.น.)พ.ศ. ๒๕๓๔

*เมื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ จัดลดหย่อนค่าสาบานของผู้ขอ
ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาแล้ว ให้ศาลจัดส่งสำเนา
ถ้อยคำเช่นนั้นไปให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งพร้อมด้วยสำเนาคำขอ

๒๕๑

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถ และถ้าโจทก์เป็นผู้ยื่นคำขอ
เช่นนั้น ให้ส่งสำเนาคำฟ้องไปด้วย

เมื่อศาลได้ฟังทุกฝ่าย และทำการไต่สวน ตามที่
เห็นสมควรแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือยกคำขออนุญาตเสีย
ถ้าศาลอนุญาตตามคำขอ คำสั่งอนุญาตนั้นให้เป็นที่สุด

ถ้าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้น ค่าธรรมเนียมศาลให้
แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว ผู้ยื่น
คำขออาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้พิจารณาคำขอนั้นใหม่ เพื่อ
อนุญาตให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าตนเป็นคน
ยากจนก็ได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่ง อนุญาตให้ยกเว้น ค่าธรรมเนียม
ศาลให้แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว
ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นศาลชั้นต้น ผู้ขออาจ
อุทธรณ์คำสั่งนั้น ต่อศาลอุทธรณ์ได้ ภายในกำหนดเจ็ดวัน นับ
แต่วันมีคำสั่ง ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์
หรือฎีกา ผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือ
ศาลฎีกา แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำขอเป็นคำร้องต่อศาลชั้น
ต้นภายในกำหนดเดียวกัน คำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นนั้นให้
เป็นที่สุด”

๒๕๑

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถ และถ้าโจทก์เป็นผู้ยื่นคำขอ
เช่นว่านั้น ให้ส่งสำเนาคำฟ้องไปด้วย

เมื่อศาลได้ฟังทุกฝ่าย และทำการไต่สวน ตามที่
เห็นสมควรแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือยกคำขออนุญาต
ถ้าศาลอนุญาตตามคำขอ คำสั่งอนุญาตนั้นให้เป็นที่สุด

ถ้าศาล มี คำสั่ง อนุญาต ให้ ยก เว้น ค่าธรรมเนียม ศาล ให้
แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว ผู้ยื่น
คำขออาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้พิจารณาคำขอนั้นใหม่ เพื่อ
อนุญาตให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าตนเป็นคน
ยากจนก็ได้

ในกรณีที่ศาล มี คำสั่ง อนุญาต ให้ ยก เว้น ค่าธรรมเนียม
ศาล ให้แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว
ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นศาลชั้นต้น ผู้ขออาจ
อุทธรณ์คำสั่งนั้น ต่อศาลอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดเจ็ดวัน นับ
แต่วันมีคำสั่ง ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์
หรือฎีกา ผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือ
ศาลฎีกา แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำขอเป็นคำร้องต่อศาลชั้น
ต้นภายในกำหนดเดียวกัน คำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นว่านี้ให้
เป็นที่สุด

๒๕๓

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๐๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย น.ร.ม. (ค.) พ.ศ. ๒๕๖๕

* มาตรา ๒๒๕ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินสองพันบาท ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้ง หรือคำรับรองเช่นนั้น ต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็น หนังสือ จากอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นแห่งจังหวัดพระนครและธนบุรีหรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นแห่งจังหวัดอื่นแล้วแต่กรณี

บทบัญญัติในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับใน คดีฟ้องขอให้ปลดปล่อยลูกจ้างอันไม่อาจคำนวณเป็นราคาสินทรัพย์ได้ คดีเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว และคดีเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ใน คดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์อันมีทุนทรัพย์ไม่เกินสองพันบาท หรือคดี

๒๕๔

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ฟ้องขับไล่ผู้เช่าออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าในขณะยื่น
คำฟ้องไม่เกินเดือนละสองพันบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้อาศัย
ออกจากอสังหาริมทรัพย์ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่
เกินเดือนละสองพันบาท ซึ่งจำเลย มิได้กล่าวแก้เป็นข้อ
พิพาทด้วยกรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้เถียงในเรื่องแปล
ความหมายแห่งข้อความในสัญญาเช่าหรืออาศัย”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๘ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อ-
ไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๘ ก่อนศาลชี้ขาดคดีสันคดี ถ้าศาลมี
คำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ให้กักขัง หรือปรับไหม หรือจำขัง ผู้ใด ตาม
ประมวลกฎหมาย

(๒) มีคำสั่งอันเกี่ยวข้องกับคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์
ของ คู่ความในระหว่างการ พิจารณา หรือ มีคำสั่งอันเกี่ยว
ด้วย คำขอ เพื่อจะบังคับคดีตามคำพิพากษาต่อไป หรือ

(๓) ไม่รับหรือคืนคำคู่ความ ตามมาตรา ๑๘ หรือ
วินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ ซึ่งมีได้ทำให้คดีเสร็จ
ไปทั้งเรื่อง หากเสร็จไปเฉพาะแค่ประเด็นบางข้อ

๒๕๕

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

คำสั่งเช่นว่านี้ คู่ความย่อมอุทธรณ์ได้ภายในกำหนด
หนึ่งเดือน นับแต่วันมีคำสั่งเป็นต้นไป

แม้ถึงว่าจะมีอุทธรณ์ในระหว่างพิจารณา ให้ศาลดำเนิน
คดีต่อไป และมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ชั่วครู่ตัดสินคดีนั้น
แต่ถ้าในระหว่างพิจารณา คู่ความอุทธรณ์คำสั่งชนิดที่ระบุไว้
ในอนุมาตรา (๓) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า การกลับหรือแก้ไข
คำสั่งที่คู่ความอุทธรณ์นั้น จะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือ
วินิจฉัยชี้ขาด ประเด็น ข้อใดที่ศาลล่างมิได้ วินิจฉัยไว้ ให้
ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจ ทำคำสั่งให้ศาลล่างงดการ พิจารณาไว้ใน
ระหว่างอุทธรณ์ หรืองดการวินิจฉัยคดีไว้จนกว่าศาลอุทธรณ์
จะได้วินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์นั้น

ถ้า คู่ความ มิได้ อุทธรณ์คำสั่งในระหว่างพิจารณา ตามที่
บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ก็ให้อุทธรณ์ได้ในเมื่อศาลพิพากษาคดี
แล้วตามความในมาตรา ๒๒๓”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๓๐ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความค่อ-
ไปนี้แทน

๒๕๖

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

“มาตรา ๒๓๐ ถัดจากมาตรา ๒๒๔ ถ้าคู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง ให้ศาลชั้นต้นตรวจสอบเสียก่อนว่าฟ้องอุทธรณ์นั้นจะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่

ถ้าผู้พิพากษาที่ได้พิจารณาคดีนั้นมีความเห็นแย้ง หรือได้รับรองไว้แล้ว หรือรับรองในเวลาที่ตรวจอุทธรณ์นั้นว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้นได้ ก็ให้ศาลมีคำสั่งรับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว

ถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือการรับรองเช่นนั้น ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ในกรณีเช่นนั้น ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาหรืออธิบดีผู้พิพากษาภาคมิได้เป็นคณะในคำสั่งนั้น ผู้อุทธรณ์ชอบที่จะยื่นคำร้องต่อศาลถึงอธิบดีผู้พิพากษาหรืออธิบดีผู้พิพากษาภาคภายในเจ็ดวัน เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นนั้น ให้ศาลส่งคำร้องนั้นพร้อมด้วยสำนวนความไปยังอธิบดีผู้พิพากษา หรืออธิบดีผู้พิพากษาภาคเพื่อมีคำสั่งขึ้นตามหรือกลับคำสั่งของศาลนั้น คำสั่งของอธิบดีผู้พิพากษา หรืออธิบดีผู้พิพากษาภาค เช่นว่านี้ ให้เป็นที่สุด

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ไม่ห้ามศาลในอันที่จะมีคำสั่งตามมาตรา ๒๓๒ ประเด็นไม่ส่งอุทธรณ์ในเหตุอื่น หรือในอัน-

๒๕๗

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ที่ศาล จะมี คำสั่งให้ ส่ง อุทธรณ์ นั้นไปเท่าที่เป็นอุทธรณ์ ในข้อกฎหมาย”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิก ความในมาตรา ๒๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๒๓๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๓ (๓) ในคดีที่อุทธรณ์ได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายนั้น การวินิจฉัยปัญหาเช่นนั้น ศาลอุทธรณ์จะต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวน”

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิก ความใน มาตรา ๒๓๙ แห่งประมวล กฎหมาย วิธีพิจารณา ความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๒๓๙ อุทธรณ์ คำสั่งนั้น จะต้อง พิจารณาก่อนอุทธรณ์คำพิพากษาเท่าที่สามารถจะทำได้ แม้ถึงว่าอุทธรณ์คำพิพากษานั้นจะได้ลงไว้ในสารบบความของศาลอุทธรณ์ก่อนอุทธรณ์คำสั่งนั้นก็ได้”

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิก ความใน มาตรา ๒๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

๒๕๘

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

“มาตรา ๒๔๐ ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจที่จะวินิจฉัยคดี โดยเพียงแต่พิจารณาฟ้องอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ เอกสาร และหลักฐานทั้งปวง ในสำนวนความซึ่งศาลชั้นต้นส่งขึ้นมา เว้นแต่

(๑) ศาลอุทธรณ์ได้นัดฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาตาม ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๑ แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือทั้งสอง ฝ่ายไม่มาศาลในวันกำหนดนัด ศาลอุทธรณ์อาจดำเนินคดี ไปได้ และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์นั้น ไม่ให้ ถือเป็นคำพิพากษาโดยขาดนัด

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์ยังไม่เป็นที่พอใจในการพิจารณา ฟ้องอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และพยานหลักฐาน ที่ปรากฏใน สำนวน ภายใต้มงกัยแห่งมาตรา ๒๓๘ และเฉพาะในปัญหา ที่อุทธรณ์ ให้ศาลมีอำนาจที่จะกำหนดประเด็นทำการสืบพยาน ที่สืบมาแล้ว หรือพยานที่เห็นควรสืบต่อไป และพิจารณาคดี โดยทั่วไป ตั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้สำหรับการ พิจารณาในศาลชั้นต้น และให้นำบทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายนี้ว่าด้วยการพิจารณาในศาลชั้นต้น มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

๒๕๘

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

(๓) ในคดีที่คู่ความอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าศาลชั้นต้น ยัง มิได้ พิจารณา หรือ วินิจฉัย ปัญหาข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในประเด็น ให้ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจทำคำสั่งให้ศาลชั้นต้นพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงเช่นนั้น แล้วพิพากษาไปตามรูปความ”

มาตรา ๒๑ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๑ แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๑ ถ้า คู่ความฝ่ายใด ประสงค์ จะมานถลง การณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์ ให้เข้ามาในตอนท้ายคำฟ้อง อุทธรณ์ หรือคำแก้อุทธรณ์ แล้วแต่กรณี และให้ศาลอุทธรณ์ กำหนดนัดฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจา นั้น เว้นแต่ศาลอุทธรณ์ จะพิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่คดี จะสั่งงดฟังคำแถลงการณ์เสียก็ได้ ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์นัด ฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจา คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งชอบที่จะไป แถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์ได้ด้วย ถึงแม้ว่าตน จะมิได้แสดงความประสงค์ไว้

การแถลงการณ์ด้วยวาจา ผู้ขอแถลง เป็นผู้แถลงก่อน แล้วอีกฝ่ายหนึ่งแถลงแก้ แล้วผู้ขอแถลง แถลงได้อีกครั้ง

๓๐๐

เล่ม ๙๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

หนึ่ง ถ้าขอแสดงทั้งสองฝ่าย ให้ผู้อุทธรณ์แสดงก่อน ถ้าทั้งสองฝ่ายอุทธรณ์และต่างขอแสดง ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาสั่ง

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.(ฉบับ) พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๒ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้ตรวจสำนวนความและฟังคู่ความทั้งสอง หรือสืบพยานต่อไป ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ แล้วเสร็จแล้ว ให้ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดคดีสินอุทธรณ์โดยประการใดประการหนึ่งในสี่ประการนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า อุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามกฎหมาย ก็ให้ยกอุทธรณ์นั้นเสีย โดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์ หรือถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย และศาลอุทธรณ์เห็นว่าปัญหาข้อกฎหมายนั้นไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย จะยกอุทธรณ์เช่นนั้นเสียก็ได้

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกต้อง ไม่ว่าโดยเหตุเดียวกันหรือเหตุอื่น ก็ให้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นนั้น

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

(๓) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำชี้ขาดของศาลชั้นต้น ไม่ถูกต้อง ให้กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเสีย และพิพากษาในปัญหาเหล่านั้นใหม่

(๔) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น ถูกแต่บางส่วน และผิดบางส่วน ก็ให้แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไปตามนั้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมีคำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น”

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๓ ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย
คือ

(๑) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วยคำพิพากษาและคำสั่ง และศาลอุทธรณ์เห็นว่า มีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วส่งสำนวนกันไปยังศาลชั้นต้นเพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ในกรณีเช่นนี้ศาลชั้นต้น อาจประกอบด้วย ผู้พิพากษาอื่นนอกจากที่ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งมาแล้ว และคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่นั้น

๓๐๒

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๕

อาจวินิจฉัยขาดคดีเป็นอย่างอื่นนอกจากคำพิพากษาหรือคำสั่ง
ที่ถูกยกได้

(๒) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายว่าด้วยการพิจารณาหรือเหตุที่ศาลได้ปฏิเสธ
ไม่สืบพยานตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอ และศาลอุทธรณ์เห็นว่า
มีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือ
คำสั่งศาลชั้นต้นนั้นแล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วย
ผู้พิพากษาคณะเดิมหรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้นอื่นใด
ตามที่ศาลอุทธรณ์จะเห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมด
หรือบางส่วน และพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่

(๓) ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ จำต้องถือตาม ข้อเท็จจริง
ของศาลชั้นต้น ถ้าปรากฏว่า

(ก) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัย ข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎ-
หมาย ศาลอุทธรณ์อาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริง
ของศาลชั้นต้น แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งขาดคดีสิ้นคดี
ไปตามนั้น หรือ

(ข) ข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นฟังมาไม่พอกแก่การวินิจฉัย
ข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจทำคำสั่งให้ยกคำพิพากษาหรือ

๓๐๓

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

คำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาคณะเดิม หรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้นอื่นใด ตามที่ศาลอุทธรณ์เห็นสมควร พิจารณาคัดขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยดำเนินการตามคำชี้ขาดของศาลอุทธรณ์แล้วผู้พิพากษา หรือ คำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด คดีไปตาม รูปความ ทั้งนี้ไม่ว่าจะปรากฏจากการอุทธรณ์หรือไม่

ในคดีทั้งปวงที่ศาลชั้นต้นได้ผู้พิพากษาหรือคำสั่งใหม่ตามมาตรานี้ คู่ความชอบที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่เช่นว่านี้ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ ตามบทบัญญัติแห่งลักษณะนี้

มาตรา ๒๔ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๖ ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งในชั้นอุทธรณ์แล้วนั้น ให้ยื่นฎีกาได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์นั้น และภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตราต่อไปนี้กับกฎหมายอื่นว่าด้วยการฎีกา ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

๓๐๔

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไป
นี้แทน

“มาตรา ๒๔๘ ในคดีทรมานทรัพย์นั้น ถ้าราคาทรัพย์
สิน หรือ จำนวน ทรัพย์ ที่พิพาทไม่เกิน ห้าพันบาท และศาล
อุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือ
เพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง
เว้นแต่ผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีนั้น ในศาลอุทธรณ์ ได้มี
ความเห็นแย้ง หรือผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้น
ต้นก็ดี ศาลอุทธรณ์ก็ดี ได้รับรองไว้หรือรับรองในเวลาตรวจ
ฎีกาว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้”

มาตรา ๒๖ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๕๐ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. (๑๖) พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๒๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไป
นี้แทน

“มาตรา ๒๔๘ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๕๕
ถ้าบุคคลใดกล่าวอ้างว่าจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่
เจ้าของทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้ ก่อนที่ได้เอา

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

ทรัพย์สินเช่นว่านี้ออกขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น
บุคคลนั้น อาจยื่น คำร้องขอ ต่อศาล ที่ออก หมาย บังคับ คดี ให้
ปล่อยทรัพย์สินเช่นว่านั้น ในกรณีเช่นนั้น ให้ผู้กล่าวอ้างนั้น
นำส่งสำเนาคำร้องขอแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และ
จำเลย หรือลูกหนี้ ตาม คำพิพากษา และเจ้าพนักงานบังคับคดี
โดยลำดับ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำร้องขอเช่นว่า
ให้แจ้งการขายทอดตลาด หรือจำหน่ายทรัพย์สินที่พิพาทนั้นไว้
ในระหว่างรอคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาล ดังที่บัญญัติไว้ต่อไป

เมื่อได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้ว ให้ศาลพิจารณาและ
ชี้ขาดคดีสินคดีนั้นเหมือนอย่างคดีธรรมดา เว้นแต่

(๕) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ยื่นคำขอโดยทำเป็น
คำร้อง ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนวันกำหนดชำระสองสถานหรือ
ก่อนวันสืบพยาน หากมีพยานหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าคำ
ร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงให้ชักช้า ศาลมี
อำนาจ ที่จะ มี คำสั่งให้ผู้ กล่าวอ้าง วางเงิน ต่อศาล ภายใน ระยะเวลา
ที่ศาลจะกำหนดไว้ในคำสั่ง ตามจำนวน ที่ศาลเห็นสมควร
เพื่อเป็นประกัน การชำระค่าสินไหมทดแทน แก่เจ้าหนี้ตามคำ
พิพากษาสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับ เนื่องจากเหตุเน้น
ช้าในการบังคับคดีอันเกิดแต่การยื่นคำร้องขอนั้น ถ้าผู้กล่าว

๓๐๖

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

อ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี
ออกจากสารบบความ

(๒) ถ้าทรัพย์สินที่พิพาทนั้น เป็นสังหาริมทรัพย์และมี
พยานหลักฐานเบื้องต้น แสดงว่าคำร้องขอ นั้นไม่มีเหตุอันควร
ฟัง หรือถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินที่ยึดนั้นเป็นสังหาริมทรัพย์ที่
เก็บไว้นานไม่ได้ ศาลมีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงาน
บังคับคดีขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินเช่นนั้นโดยไม
ชักช้า * ม.ร.ร.วรวิทย์ - เพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. (ฉก.) พ.ศ. ๒๔๙๒

มาตรา ๒๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒๓ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“มาตรา ๓๒๓ บรรดาเงินต่างๆ ที่ค้างชำระอยู่ในศาลหรือ
ที่เจ้าพนักงานบังคับคดี ถ้าผู้สมัครมีได้เรียกเอาภายในห้าปี
ให้ตกเป็นของแผ่นดิน”

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. (ฉก.) พ.ศ. ๒๕๒๑

* มาตรา ๒๘ ให้ยกเลิกความในตาราง ๑ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม ประมวล กฎหมายวิธี พิจารณา
ความแพ่ง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๙๗ และให้ใช้ความ
ต่อไปแทน

๓๐๗

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

“ตาราง ๑

ค่าขนส่ง (เสียในเวลายื่นคำฟ้อง)

๑. คดีที่มีคำขอให้ปลดปล่อยลูกข้อนอาจคำนวณเป็น
ราคาส่งได้ ให้คิดค่าขนส่งตามทวนทรัพย์สินดังต่อไปนี้

ก. คำฟ้องนอกจากที่ระบุไว้ใน ข. และ ค. ต่อไปนี้ ให้
เรียกโดยอัตราสองบาทห้าสิบสตางค์ต่อลูกเรือบรรทุก แต่ไม่ให้
เกินกว่าห้าหมื่นบาท

ข. คำฟ้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโต-
ตุลาการตามมาตรา ๒๒๑ ให้เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อลูก
เรือบรรทุก ตามจำนวนที่อนุญาโตตุลาการกำหนดไว้ในคำชี้ขาด
แต่ไม่ให้เกินกว่าสองหมื่นบาท

ค. คำฟ้องขอให้บังคับจำนอง หรือ บังคับเอาทรัพย์สิน
จำนองหลุดตามที่จำเลยให้การยอมรับโดยไม่มีข้อต่อสู้ ให้
เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อลูกเรือบรรทุก ตามจำนวนหน้ที่เรียก
ร้อง แต่ไม่ให้เกินกว่าสองหมื่นบาท

๓๐๘

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ในการคำนวณ ถ้าทุนทรัพย์ไม่ถึงหนึ่งร้อยบาท ให้นับ
เป็นหนึ่งร้อยบาท เศษของหนึ่งร้อยบาท ถ้าถึงห้าสิบบาท
ให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท ถ้าต่ำกว่าห้าสิบบาทให้ปัดทิ้ง

๒. คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ อันไม่อาจคำนวณ
เป็นราคาเงินได้

ก. คดีทั่วไปรวมทั้งคดีไม่มีข้อพิพาท ให้เรียกเรื่องละ
ห้าสิบบาท

ข. อุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งตามมาตรา ๒๒๗ หรือมาตรา
๒๒๘ ให้เรียกเรื่องละห้าสิบบาท

๓. คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็น
ราคาเงินได้ และไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้รวมอยู่ด้วย
ให้คิดค่าขึ้นศาลตามอัตราใน ๑ แต่ไม่ให้ให้น้อยกว่าอัตราใน ๒
ก. หรือ ๒ ข. แล้วแต่กรณี

๔. คดีที่ขอให้ชำระค่าเสียหายหรือค่าอุปการเลี้ยงดูคดี
เงินปี เงินเดือน เงินเบี้ยบำนาญ ค่าบำรุงรักษา หรือเงินอื่น ๆ
คดี บรรณาภิให้จำยอมกำหนดเป็นระยะเวลาในอนาคต นอกจาก

๓๐๕

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ดอกเบ๊ย ค่าเช่า หรือค่าเสียหายที่ศาลมีอำนาจพิพากษาหรือ
สั่งตามมาตรา ๑๔๒ อยู่แล้ว ให้คิดค่าขึ้นศาลหาสิบบาท ถ้า
คดีนั้นมีค่าขอให้ชำระหนี้ในเวลาปัจจุบัน หรือมีค่าขอในข้อ
ก่อน ๆ รวมอยู่ด้วย ให้คิดค่าขึ้นศาลสำหรับค่าขอในข้อนี้
เป็นอีกส่วนหนึ่ง”

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.ม. (จ.ร.) พ.ศ. ๒๕๒๑ * มาตรา ๓๐ ให้ยกเลิกความในตาราง ๒ ทำбыประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระ
ราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่ง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๙๘ และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

๓๑๐

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑

ราชกิจจานุเบกษา

๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

“ตาราง ๒ ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

ลักษณะแห่งกระบวนการพิจารณา	ศาลฎีกา และ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีที่ต้องมองค ณะผู้พิพากษา ๒ นาย	คดีที่ผู้พิพากษา นายเดียวเป็น องค์คณะ	
(๑) ค่ารับคำฟ้อง	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นคำฟ้อง
(๒) ค่ายื่นคำร้องขอ ตาม มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่ยังไม่มีคดีอยู่ในศาล	—	๒๐ บาท	๒๐ บาท	เมื่อยื่นคำร้องขอ
(๓) ค่ายื่นคำขอให้ออกหมายเรียกหรือหมายอื่น ๆ ไม่ว่าจะออกหมายถึงฉบับ คำขอละ	๑๐ บาท	๕ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นคำขอ
(๔) ค่ายื่นคำขออื่น ๆ ที่ต้องทำเป็นคำร้อง	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นคำขอ
(๕) ค่าแต่งทนายความมาตรา ๖๑	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นใบ
(๖) ใบมอบอำนาจ แก่ทนายความ ตามมาตรา ๖๒	ไม่ต้องเสียค่า ธรรมเนียม			แต่งทนาย
(๗) ใบมอบอำนาจ ให้รับเงิน ตาม มาตรา ๖๓				
(๘) ใบตั้งผู้แทนให้กระทำการตาม มาตรา ๖๔				
(๙) ค่าอ้างเอกสารเป็น พยานฉบับละ	๕ บาท	๓ บาท	๓ บาท	เมื่อส่ง
แต่ไม่เกินกว่า	๒๐๐ บาท	๑๐๐ บาท	๕๐ บาท	
(๑๐) ค่าขอมความตามมาตรา ๑๓๘ แต่ให้คืนค่าตัดสิน	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อทำขอมความ
(๑๑) ค่าหนังสือประกัน	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อทำหนังสือ ประกัน
(๑๒) ค่าตัดสินเรื่องละ	๑๐๐ บาท	๒๕ บาท	๑๕ บาท	เมื่อยื่นคำฟ้อง
	๕ บาท ชั้นฎีกา			
	๕๐ บาท ชั้นอุทธรณ์			

๓๑๑

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑

ราชกิจจานุเบกษา

๑๓ มีนาคม ๒๔๕๔

ลักษณะแห่งกระบวนการพิจารณา	ศาลฎีกา และ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีฟ้องร้อง คณะผู้พิพากษา ๒ นาย	คดีผู้พิพากษา นายเดียวเป็น องค์คณะ	
(๑๓) คำคำสั่งที่มีคำขอตามมาตรา ๒๕๖ หรือมีคำขอโดยทางอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดี	๕๐ บาท	๒๕ บาท	๑๕ บาท	เมื่อยื่นคำขอหรือ เมื่อยื่นอุทธรณ์ เมื่อยื่นคำฟ้อง
(๑๔) คำคำบังคับเรื่องละ	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	
(๑๕) คำสั่งประเด็นไปสืบที่ศาลอื่น ไม่เกี่ยวถึง การ ชำระ ค่าฤชา ธรรมเนียมอื่น ๆ ที่จะต้องเสีย เนื่องจากการ ดำเนิน กระบวน พิจารณาเพื่อ สืบพยานในศาล ที่ได้รับแต่งตั้ง		๒๐ บาท	๒๐ บาท	ก่อนส่งประเด็น ไปสืบ
(๑๖) คำคัดค้านเอกสารต่างๆโดย เจ้าศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับ คดีเป็นผู้คัดให้ คัดร้อยคำค้น หนึ่งบาท ต่อไปร้อยคำต่อ ๒๕ ศตังค์ คำรับรองฉบับละ ๑๐ บาท ตามมาตรา ๕๔ และ มาตรา ๒๔๑				
(๑๗) คำคัด และรับรองสำเนาบัญชี คำฤชาธรรมเนียม ตาม มาตรา ๑๖๘	๓ บาท	๓ บาท	๓ บาท	เมื่อมีคำขอ
(๑๘) ใบสำคัญเพื่อแสดงว่า คำ พิพากษา หรือคำสั่งได้ถึงที่สุด แล้ว	๓ บาท	๓ บาท	๓ บาท	

๓๑๒

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.(คร)พ.ด.เรข* มาตรา ๓๑ ให้ยกเลิกความในตาราง ๓ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ตาราง ๓

ค่าสืบพยานนอกศาล

ในกรณีที่ผู้พิพากษาต้องไปสืบพยานนอกศาล ให้คิดค่า
ป่วยการให้ผู้พิพากษานายละ วันละหนึ่งร้อยบาท
ถ้าไม่จัดพาหนะมาให้ จะต้องชดใช้ค่าพาหนะที่เสียไป
ตามสมควร”

- แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.(คร)พ.ด.เรข* มาตรา ๓๒ ให้ยกเลิกความในตาราง ๔ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ตาราง ๔

ค่าป่วยการและค่าพาหนะพยานกับตำรวจวัดทำแผนที่

๑. ให้ศาล กำหนด ค่าป่วยการ พยาน ตามรายได้และ
ฐานะของพยานซึ่งมาศาลตามหมายเรียก แต่ไม่ให้เกินวันละ
หนึ่งร้อยบาท และค่าพาหนะเดินทางของพยานที่เสียไปด้วย
ตามสมควร

๓๑๓

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

๒. ในกรณี การ รังวัด ทำแผนที่โดยให้ เจ้าพนักงาน
ศาลจัดทำ ให้คิดค่าป่วยการให้แก่เจ้าพนักงานไม่เกินวันละ
สามสิบบาท”

มาตรา ๓๓ ให้ยกเลิกความในตาราง ๕ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.ม. แก้ไขเพิ่มเติม (จ.ม.) พ.ศ. ๒๔๕๘

* ตาราง ๕

ค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี

ค่าธรรมเนียม	จำนวน	หมายเหตุ
๑. ขายทอดตลาด หรือ จำหน่าย โดยวิธีอื่นซึ่ง ทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัด	ร้อยละ ๕ ของจำ- นวนเงินที่ขายหรือ จำหน่ายได้	๕ ๕ ต้องเสีย ค่าประกาศและ ค่าใช้สอยต่าง- หาก
๒. จ่าย เงิน ที่ ยึด หรืออายัด แก่ เจ้าหนี้	ร้อยละ ๓ ครั้งของ จำนวนเงินที่ยึด หรืออายัด	

๓๑๔

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ค่าธรรมเนียม	จำนวน	หมายเหตุ
๓. เมื่อขุดทรัพย์ - สินซึ่งไม่ใช่ตัว- เงิน แล้วไม่มี การขายหรือจำ- หน่าย	ร้อยละ ๓ ของ ราคา ทรัพย์สิน ที่ ขุด	ส่วนการกำ- นวนราคาทรัพย์- สินที่ขุดหรืออา- ยัดเพื่อเสีย ค่า ธรรมเนียมตาม หมายเลข ๓ และ ๔ ให้เจ้าพนักงาน บังคับ กับ คดี เป็นผู้ กำหนด ถ้าไม่ตกลงกัน ให้ คู่ความ ที่ เกี่ยวข้องเสนอ เรื่องต่อศาลตาม ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕๖
๔. เมื่อขุดหรืออา- ยัดเงินหรืออา- ยัด ทรัพย์สิน แล้วไม่มี การ ขาย หรือ จำ- หน่าย	ร้อยละ ๑ ของจำ- นวนเงินที่ขุดหรือ อายัด หรือ ราคา ทรัพย์สินที่อายัด	

๓๑๕

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ค่าธรรมเนียม	จำนวน	หมายเหตุ
๕. ขาบ โดยวิธี ประมวลระหว่าง คู่ความ	ร้อยละ ๓ ของราคา ประมวลสูงสุด	

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อ
ให้คดีรวดเร็วโดยรวดเร็วขึ้น และแก้ไขข้อร้องเรียนของศาลและคู่ความ
ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาการที่ล่าช้า ทั้งสมควรปรับปรุง
ปรุงแก้ไขอัตราที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่งให้เหมาะสมด้วย